

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Kotrčové a soudkyň JUDr. Olgy Petrové a Mgr. Pavly Polednové ve věci

žalobce: **MUDr. S [REDACTED] A [REDACTED] Z [REDACTED]**, narozený dne [REDACTED]
bytem [REDACTED]
t.č. ve vazební věznici [REDACTED]

proti
žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, IČO 00025429
sídlem Vyšehradská 427/16, 128 10 Praha 2

o náhradu nemajetkové újmy

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 7. června 2019, č.j. 15 C 88/2018-353

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku I. o věci samé **mění** tak, že žalovaná je povinna zaslat žalobci do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku písemnou omluvu následujícího znění :

„V trestní věci vedené Policíí České republiky, Národní centrálou proti organizovanému zločinu, [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED] Jinak

se rozsudek soudu I. stupně v tomto výroku **potvrzuje**.

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech řízení před soudem I. stupně 26 255 Kč a na nákladech odvolacího řízení 8 228 Kč, do patnácti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podanou k soudu dne 3.5.2018 domáhal na žalované náhrady nemajetkové újmy, ve formě omluvy a zaplacení částky 14 300 Kč s příslušenstvím. Tvrdil, že je od roku 2014 trestně stíhán pro údajné spáchání zvláště závažného zločinu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, spáchaný ve formě spolupachatelství, který měl spáchat ve prospěch organizované zločinecké skupiny a pro zločin účasti na organizované zločinecké skupině, ve formě spolupachatelství, že v průběhu ledna 2017 jeho obhajoba při nahlédnutí do trestního spisu zjistila, že tam jsou založeny DVD nosiče s odposlechem komunikace mezi žalobcem a jeho obhájci v daňové trestní věci. Záznamy odposlechů této komunikace, včetně prepisů telefonických hovorů a identifikace volajících osob byly přiloženy též k návrhu na ponechání žalobce ve vazbě ze dne 24.3.2017. Na základě podnětů žalobce i Unie obhájců ČR Nejvyšší státní zastupitelství shledalo, že postupem Policie ČR, Národní centrály proti organizovanému zločinu, Expositura Brno a postupem Vrchního státního zastupitelství v Olomouci, pobočka v Brně (konkrétních osob), byl při nakládání s odposlechy komunikace MUDr. Z [redacted] s jeho obhájci porušen zákon v ustanovení § 88 odst. 1 tr. řádu. Dne 26.6.2017 byly zničeny originální nosiče i kopie záznamů odposlechu. Tvrdil, že bylo zasaženo do jeho základních práv, do práva na obhajobu a práva na právní pomoc. Požadoval písemnou omluvu a finanční odškodnění 100 Kč za každý den, kdy odposlech komunikace mezi ním a obhájci byl neoprávněně zařazen v trestním spise, za dobu od 26.1. do 8.6.2017 (tj. 13 400 Kč). Nárok na odškodnění u žalované uplatnil podáním ze dne 6.11.2017. V doplnění žaloby k výzvě soudu uvedl, že se domáhá zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem orgánů činných v trestním řízení, že došlo k zásahu do jeho soukromého a rodinného života a k zásahu do práva na obhajobu, v maximální možné intenzitě, zásahem, který má přetrvávající následky, že byl psychicky vyčerpán a zdrcen, trpěl nejistotou a frustrací, úzkostnými stavy a strachem o osud obhajoby i o vlastní osud. Opakoval, že požaduje za dobu od 26.1. do 8.6.2017 odškodnění 100 Kč denně tj. 13 400 Kč, což je částka symbolická a že částka výsledně požadovaná 14 300 Kč je spíše částkou nižší v kontextu odškodnění příznávaných v obdobných případech.
2. Žalovaná měla za nesporné, že žalobce u ní dne 6.11.2017 uplatnil nárok na poskytnutí omluvy a zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 14 300 Kč, nevyhověla mu stanoviskem ze dne 18.7.2018. Vznesla námitku promlčení s tím, že se žalobce o namítaném postupu policejního orgánu dozvěděl dne 26.1.2017, kdy jeho zástupkyně nahlížela do trestního spisu, že tehdy se žalobce o nemajetkové újme dozvěděl, žádost o odškodnění byla uplatněna až dne 6.11.2017, po uplynutí šestiměsíční lhůty dle § 32 odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., tedy, že k promlčení nároku došlo ještě před podáním žaloby, že nárok by byl promlčen i kdyby se počátek běhu promlčecí lhůty odvíjel od nahlížení do vazebního spisu, kdy se jeho zástupkyně dozvěděla o existenci prepisů odposlechů, neboť k tomu došlo ve dnech 4.4. a 11.4 2017. Namítala, že nedošlo k pochybení, k nesprávnému úřednímu postupu, na straně Vrchního státního zastupitelství, neboť to dalo dne 10.5.2017 policejnímu orgánu pokyn aby odposlechy byly ze spisu vyřazeny a zničeny, že žalobce dostatečně netvrdí, jak konkrétně bylo zasaženo do jeho osobnostních práv.
3. Shora uvedeným rozsudkem soud I. stupně žalobu o zaplacení částky 14 300 Kč s příslušenstvím a žalobu o zaslání omluvy ve specifikovaném znění zamítl (výrok I.), žalobci uložil povinnost zaplatit žalované náklady řízení ve výši 300 Kč, do tří dnů o d právní moci rozsudku (výrok II.).
4. Konstatoval, že mezi účastníky je nesporný průběh namítaného postupu orgánů činných v trestním řízení. Po provedeném dokazování vyšel ze zjištění, že dne 26.1.2017 nahlížela

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

zástupkyně žalobce Mgr. K. do trestního spisu, zjistila, že jsou v něm zařazeny záznamy odposlechnutí komunikace mezi žalobcem a jeho právními zástupci, Nejvyšší státní zastupitelství konstatovalo pochybení policejního orgánu při nakládání s odposlechy komunikace, v rámci rozhodování o vazbě žalobce nebyly záznamy odposlechnutí použity, nedošlo k zneužití informací získaných odposlechy.

5. Zjištěný skutkový stav posuzoval po právní stránce podle zákona č. 82/1998 Sb. Nejprve se zabýval vznesenou námitkou promlčení, kterou shledal důvodnou. Odkázal na ust. § 88 odst. 1 a § 158d odst. 1 tr.řádu, s tím, že zakotvují zákaz odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným a postup pro případ, pokud se tak stane. Dovodil, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu ze strany orgánů činných v trestním řízení, že zástupkyně žalobce o tomto nesprávném úředním postupu věděla dne 26.1.2017, nejpozději dne 30.1.2017, kdy podala návrhy k Vrchnímu a Nejvyššímu státnímu zastupitelství, že od tohoto okamžiku běžela povědomost žalobce o tom, že je zde nesprávný úřední postup a také započala běžet šesti měsíční promlčecí lhůta dle § 32 odst. 3 zák.č. 82/1998 Sb. k uplatnění nároku u žalované a k možnému podání žaloby, která marně uplynula. Uzavřel, že žalobou uplatněný nárok je promlčen. Dále dovodil, že za situace, kdy záznamy odposlechnutí nebyly v trestním řízení použity ani hodnoceny v rámci řízení o ponechání žalobce ve vazbě, následně byly ze spisu vyjmuty a zničeny, nesprávným úředním postupem žalobci nemohla vzniknout žádná nemajetková újma. Rovněž uvedl, že žalobce ani přes poučení, kterého se mu dostalo (§ 118a odst. 1, 3 o.s.ř.), nebyl schopen konkrétně určit, k jakým zásahům do jeho nemajetkové sféry došlo, což fakticky podporuje skutečnost, že k zásahu do nemajetkové sféry žalobce nedošlo. O nákladech řízení rozhodl podle ust. § 142 odst. 1 o.s.ř., jejich náhradu, za jedno vyjádření ve věci, přiznal úspěšně žalované.
6. Rozsudek soudu I. stupně napadl žalobce včasným odvoláním. Namítal, že soud I. stupně nesprávně posoudil otázku promlčení, když počátek běhu promlčecí lhůty vázal k datu 26.1.2017, kdy se jeho právní zástupkyně při nahlížení do spisu dozvěděla o záznamu odposlechnutí, tedy o existenci nesprávného úředního postupu, že nemajetková újmy mu vznikala postupně, po celou dobu, kdy byly odposlechy nezákonně zařazeny v trestním spise. Poukazoval na to, že k vyřazení odposlechnutí komunikace z trestního spisu mělo dojít dne 8.6.2017 a k jejich zničení dne 26.6.2017, ve vazebním spisu byly založeny do 13.6.2017, protokol policejního orgánu o zničení a vynětí záznamu odposlechnutí ze spisu je datován dnem 26.6.2017, že nezákonnost postupu policejního orgánu byla konstatována Nejvyšším státním zastupitelstvím dne 4.5.2017, nezákonnost postupu dozorujícího státního zástupce dne 15.9.2017. Dovožoval, že rozhodné skutkové okolnosti pro posouzení otázky, zda a v jaké intenzitě došlo na jeho straně ke vzniku nemajetkové újmy v důsledku nesprávného úředního postupu mu mohly být známy až z přípisů Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 4.4.2017 a ze dne 15.9.2017, že až v okamžiku, kdy trvající nezákonný zásah do jeho práv byl ukončen, a v trestním řízení byla autoritativně deklarována jeho protiprávnost, mohl uplatnit nárok vůči státu dle zákona o odpovědnosti za škodu. Rovněž poukazoval na to, že pro případ, pokud by soud dospěl k závěru, že promlčecí lhůta marně uplynula, navrhoval posouzení žalovanou vznesené námitky promlčení jako rozporné s dobrými mravy, že tímto se soud I. stupně nezabýval. Brojil proti závěru soudu I. stupně, že mu žádná nemajetková újma nevznikla, namítal, že mu vznikla již samotným nesprávným úředním postupem, že bylo zasaženo do jeho práv, byl vyčerpán, zdrcen, trpěl nejistotou, frustrací a úzkostnými stavy, strachem o osud obhajoby i o svůj vlastní osud. Navrhl, aby rozsudek soudu I. stupně byl změněn tak, aby žalobě bylo zcela vyhověno.
7. Žalovaná se ztotožnila se závěry soudu I. stupně a navrhla potvrzení napadeného rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

8. Odvolací soud při ústním jednání dne 7.11.2019 předestřel svůj právní názor na věc spočívající v tom, že žalobou uplatněný nárok není promlčen, žalobce vyzval k doplnění tvrzení jaká újma mu vznikla v souvislosti s odposlechy, s ohledem na skutečnost, že je trestně, vazebně stíhán a jím dosud předložená tvrzení o újmě by se mohla týkat i toho, že původem jeho újmy je samotné trestní stíhání, aby ke svým tvrzením nabídl důkazy.
9. Žalobce v podání ze dne 9.12.2019 uvedl, že zařazení odposlechů komunikace mezi ním a jeho obhájci do trestního spisu otřásl jeho vírou ve spravedlivý proces, že se nacházel ve zranitelném postavení, které bylo zařazením odposlechů do spisu umocněno, do trestního spisu se dostaly důvěrné informace. Navrhl, aby jeho nemajetková újma byla posuzována z hlediska toho, jak by nastalou nemajetkovou újmu pocítovala každá fyzická osoba nacházející se v obdobném postavení.
10. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek, včetně řízení, které mu předcházelo dle ust. § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o.s.ř., a dospěl k závěru, že odvolání je částečně opodstatněno.
11. V řízení bylo prokázáno, že došlo k nesprávnému úřednímu postupu orgánů činných v trestním řízení dle ust. § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. (dále také jen zákon), spočívajícímu v zařazení veškerých záznamů odposlechů a prepisů odposlechů komunikace mezi žalobcem a jeho obhájci do trestního spisu, že žalobce se o tomto nesprávném úředním postupu dozvěděl dne 26.1.2017, kdy jeho obhájkyň do trestního spisu nahlížela, že tento nesprávný úřední postup trval minimálně do 8.6.2017, kdy záznamy veškerých odposlechů byly ze spisu vyňaty policejním orgánem a následně byly dne 26.6.2017 komisionálně a protokolárně zničeny originální nosiče záznamů i jejich kopie.
12. Podle ust. § 32 odst. 3 zákona nárok na náhradu nemajetkové újmy podle tohoto zákona se promlčí za 6 měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě, nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen. Vznikla-li nemajetková újma nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, neskončí promlčecí doba dříve než za 6 měsíců od skončení řízení, v němž k tomuto nesprávnému úřednímu postupu došlo.
13. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalobou uplatněný nárok není promlčen, neboť počátek běhu promlčecí lhůty se neváže ke dni, kdy žalobce získal vědomost o nesprávném úředním postupu, ale k okamžiku, kdy se dozvěděl o nemajetkové újmě, o skutečnostech rozhodných pro určení její alespoň přibližné výše, tedy, kdy nabyl vědomosti o tom, jaká újma, v jaké intenzitě a v jakém rozsahu mu vznikla (srovnej rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28.8.2012 sp. zn. 28 Cdo 1607/2012, ze dne 2.4.2013 sp. zn. 30 Cdo 2125/2012, ze dne 26.7.2019 sp. zn. 30 Cdo 5755/2017). Jinak řečeno v poměrech souzené věci, jednalo-li se o nesprávný úřední postup, který po určitou dobu trval, nemohla začít běžet promlčecí lhůta dříve, než tento nesprávný úřední postup skončil, neboť teprve po jeho skončení se žalobce mohl dozvědět skutečnosti rozhodné pro uplatnění nároku. Názor soudu I. stupně, že promlčecí lhůta počala běžet dnem, kdy se žalobce dozvěděl o nesprávném úředním postupu by totiž mohl vést k tomu, že by promlčecí lhůta uplynula dříve, než by došlo k jeho skončení, tedy dříve než by žalobce mohl nabyt vědomost o vzniku a rozsahu nemajetkové újmy.
14. Dle názoru odvolacího soudu lze za den, kdy žalobce mohl nárok poprvé uplatnit, považovat nejdříve den 8.6.2017. Nárok byl uplatněn u žalované 6.11.2017 (§ 14 odst. 1 zákona), tedy v šesti měsíční lhůtě dle § 32 odst. 3 zákona, od 6.11.2017 promlčecí doba po dobu 6 měsíců neběžela (§ 35 zákona), když žalovaná reagovala na uplatnění nároku až stanoviskem ze dne 18.7.2018,

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

u soudu byl nárok uplatněn dne 3.5.2018 (§ 15 odst. 2 zákona), tedy včas, před marným uplynutím promlčecí lhůty.

15. Soud I. stupně sice jako první důvod k zamítnutí žaloby shledal promlčení uplatněného nároku, nicméně také dovedl, že žalobci nemajetková újma nevznikla, neboť záznamy odposlechů nebyly použity, resp. že žalobce vznik nemajetkové újmy nedostatečně tvrdil, tedy neunesl břemeno tvrzení a tudíž ani břemeno důkazní. Závěr o promlčení nároku jak bylo shora uvedeno odvolací soud nesdílí, další vyslovené závěry soudu I. stupně považuje za rozporné, když je nutno rozlišovat mezi tím, že bylo prokázáno, že žádná nemajetková újma nevznikla a vzniknout nemohla, a unesením břemene tvrzení a břemene důkazního.
16. Odvolací soud nesdílí přesvědčení soudu I. stupně, že nemohlo dojít k nemajetkové újmě na straně žalobce, protože záznamy odposlechů nebyly vůči němu použity. Naopak má za to, že samotným pořízením a zařazením veškerých odposlechů komunikace mezi žalobcem a jeho obhájci do trestního spisu došlo k zásahu do jeho nemajetkové sféry. V tomto směru lze souhlasit s žalobcem, že takovým nesprávným postupem bylo objektivně zasaženo do jeho osobnostní sféry, že stejný zásah by jako újmu pocítovala každá fyzická osoba nacházející se v postavení žalobce, v situaci, kdy žalobce byl trestně, vazebně stíhán a bylo porušeno jeho právo na ochranu důvěrných informací mezi klientem a advokátem, reálně mohl pocítovat obavu o další vývoj trestního řízení, v důsledku toho trpět frustrací a strachem o osud obhajoby i o svůj vlastní.
17. Odvolací soud tedy dospěl k závěru, že zákonné podmínky pro vznik objektivní odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem jsou dány, neboť byly kumulativně splněny tři podmínky: 1) nesprávný úřední postup, 2) vznik nemajetkové újmy, 3) příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem a vznikem nemajetkové újmy.
18. Podle ust. § 5 zákona stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena
 - a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním,
 - b) nesprávným úředním postupem.
19. Podle ust. § 31a odst. 1 zákona bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.
20. Podle ust. § 31a odst. 2 zákona zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo.
21. Odvolací soud se dále zabýval otázkou v jaké formě, případně výši, by žalobci mělo odškodnění nemajetkové újmy náležet. Je toho názoru, že význam dopadů nesprávného úředního postupu spočívajícího v zařazení odposlechů do trestního spisu do psychické a osobnostní sféry žalobce lze mít za nepatrný, s ohledem na konkrétní okolnosti tohoto případu spočívající zejména v tom, že žalobcem popisované újmy (nedobré pocity, strach, frustrace, obavy o další osud) se ve velké míře vztahují k samotnému trestnímu řízení, žalobce neuvedl žádné další konkrétní skutečnosti, které by újmu způsobenou trestním řízením, vazbou a odposlechy odlišovaly, vzal přitom rovněž v úvahu (právě v souvislosti s formou odškodnění nikoli se základem nároku), že předmětné odposlechy vůči němu nebyly v trestním řízení použity. Za tohoto stavu věci dospěl k závěru, že přiměřeným a spravedlivým odškodněním, i z hlediska obecných představ spravedlnosti

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

a slušnosti, je odškodnění formou konstatování porušení práva. S ohledem na skutečnost, že žalobce se domáhal na žalované omluvy, byla mu na místo konstatování porušení práva tato omluva poskytnuta. Omluva je dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu (např. rozhodnutí ze dne 14.7.2015 sp. zn. 30 Cdo 2486/2013, ze dne 30.5.2018 sp. zn. 30 Cdo 2263/2016, ze dne 18.5.2016 sp. zn. 30 Cdo 4815/2015) uznávaným satisfakčním prostředkem, je chápána jako projev uznání chyby odpovědným subjektem. V případě, kdy jádro omluvy a konstatování porušení práva je představováno shodným výčtem porušených práv poškozeného, jako je tomu v této věci, není důvod pro paralelní odškodnění těmito kompenzačními prostředky, omluva, jako kompenzační prostředek první volby žalobce, má přednost.

22. S ohledem na všechny shora uvedené důvody odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil podle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. tak, že žalobě vyhověl, pokud jde o poskytnutí omluvy ve znění uvedeném ve výroku tohoto rozsudku, jinak zamítavý rozsudek soudu I. stupně jako věcně správný potvrdil podle ust. § 219 o.s.ř.
23. Vzhledem k částečné změně napadeného rozsudku rozhodoval odvolací soud dle ust. § 224 odst. 1, 2 ve spojení s ust. § 142 odst. 3 o.s.ř. o nákladech řízení jak před soudem I. stupně tak i před soudem odvolacím. Dospěl k závěru, že žalobci náhrada nákladů řízení náleží, neboť co do základu uplatněného nároku uspěl.
24. Náklady žalobce za řízení před soudem I. stupně tvoří zaplacený soudní poplatek ve výši 2 000 Kč, odměna za pět úkonů právní služby po 3 100 Kč podle ust. § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále také jen vyhláška), za převzetí věci, podání žaloby, písemné vyjádření k námitce promlčení a účast u dvou ústních jednání, dle § 11 odst. 1 písm. a), d), g) vyhlášky, pět režijních paušálů po 300 Kč podle ust. § 13 odst. 4 vyhlášky, náhrada za promeškaný čas ve výši 2 400 Kč, náhrada cestovného ve výši 781 Kč (§ 14 odst. 1 písm. a), § 13 odst. 1 vyhlášky) a náhrada daně z přidané hodnoty dle ust. § 137 odst. 1, 3 o.s.ř. ve výši 4 074 Kč, celkově 26 255 Kč.
25. Náklady odvolacího řízení tvoří dva úkony právní služby po 3 100 Kč podle ust. § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. a) vyhlášky, za podání odvolání a účast u odvolacího jednání, dle ust. § 11 odst. 1 písm. g), k) vyhlášky, dva režijní paušály po 300 Kč podle ust. § 13 odst. 4 vyhlášky a náhrada daně z přidané hodnoty dle ust. § 137 odst. 1, 3 o.s.ř. ve výši 1 428 Kč, celkově 8 228 Kč. Jiné náklady (cestovné, ztráta času) nebyly uplatněny a doloženy.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2, ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení, jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř.

Praha 6. února 2020

JUDr. Ivana Kotrčová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.